

policiclice, bifenilii policlorurați, dioxinele, furanii, DDT, continuă să fie depistați în mediul înconjurător și în mediile biologice ale organismului. Transportul auto constituie sursa principală de poluare a atmosferei, în special cu metale grele.

Este necesară elaborarea normativelor igienice privind produsele chimice pentru situații de urgență. Continuă să provoace îngrijorare starea mediului de producție. Ca rezultat direct al condițiilor nefaste de muncă, sunt atestate boli profesionale de etiologie chimică și intoxicații acute exogene de etiologie chimică.

Actualmente, principalele obiective strategice sunt:

- Prevenirea plasării pe piață a unor substanțe chimice periculoase, prin organizarea studiilor toxicologice experimentale și a măsurilor de austeritate ulterioare.
- Continuarea studierii științifice a poluanților organici persistenti și a pesticidelor, inclusiv a capacității lor de a se acumula și a circula în mediul înconjurător.
- Elaborarea și aprobarea documentelor normativ-metodice privind studiul și reglementarea substanțelor și materialelor nanometrice, substanțelor chimice sintetice cu caracteristici toxicologice și igienice puțin cunoscute, precum și a *perturbatorilor endocrini* – substanțele chimice care modifică funcțiile sistemului endocrin și, în consecință, produc efecte adverse.
- Crearea și dezvoltarea unui centru de informare toxicologică pentru diagnosticarea la timp și tratarea patologiilor de etiologie chimică la baza CNSP.
- Îmbunătățirea formelor de evidență electronică a intoxicațiilor acute exogene, în scopul unui răspuns adecvat situației, și implementarea activităților de prevenire a acestor patologii.
- Implicarea sectorului sănătății la nivel național în cadrul Abordării Strategice a Gestionării Internaționale a Substanțelor Chimice (SAICM) către obiectivul 2020 privind managementul durabil al substanțelor chimice, care are ca scop să asigure utilizarea chimicalelor în condiții de maximă siguranță pentru sănătatea omului și a mediului.

Concluzii

Rezolvarea sarcinilor strategice în vederea obiectivului general – de a reduce la minim expunerea la substanțe chimice și a asigura un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și a mediului față de riscurile cauzate de substanțele toxice – va contribui la îmbunătățirea stării de sănătate a populației și la creșterea speranței de viață.

Bibliografie

1. Pînzaru Iu. *Toxicologia experimentală în Republica Moldova: de la origine la contemporaneitate*. În: Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, 2015, nr. 6(63), p. 26-33.
2. Loghin Felicia. *Toxicologia generală*. Cluj-Napoca: Editura „Iuliu Hațieganu”, 2003, p. 218.
3. Dărilor de seamă ale Stației Sanitaro-Epidemiologice Republicane (f. 36) pentru anii 1962-1985.
4. Dărilor de seamă privind supravegherea de stat a sănătății publice pentru anii 2010-2014 (f. 18-săn.).
5. *The role of the health sector in the Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond*. The Sixty-ninth World Health Assembly. http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA69/A69_ACONF6-en.pdf.
6. Документы работы юбилейной сессии МНИИГЭ, посвященной 30-летию основания института за 1977 год.
7. Курляндский Б.А. *Профилактическая токсикология: проблемы, задачи, перспективы*. В: Токсикологический вестник, 2010, № 3(102), с. 11-13.
8. Молдавский Национальный Исследовательский Институт Гигиены и Эпидемиологии, 1967 г.
9. Материалы научно-практической конференции, посвященной 20-летию Республиканской Санэпидемстанции, 1969 г.
10. Hotărârea Consiliului de Miniștri al URSS nr. 86 din 16.02.1965 *О мероприятиях по охране здоровья населения в связи с расширением применения в сельском хозяйстве химических средств защиты растений*.
11. Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 298 din 24.07.1964 *О мероприятиях по охране здоровья населения Молдавской ССР в связи с расширением применения в сельском хозяйстве химических средств защиты растений*.
12. Hotărârea Consiliului de Miniștri al RSSM nr. 116 din 20.03.1965 *О мероприятиях по охране здоровья населения Молдавской ССР в связи с расширением применения в сельском хозяйстве химических средств защиты растений*.

ROLUL SECTORULUI DE SĂNĂTATE PENTRU ATINGEREA OBIECTIVULUI 2020 ÎN ABORDAREA STRATEGICĂ A MANAGEMENTULUI INTERNAȚIONAL AL SUBSTANȚELOR CHIMICE

Iurie PÎNZARU, Raisa SÎRCU, Elena JARDAN,
Centrul Național de Sănătate Publică

Summary

The role of the health sector of the Republic of Moldova in the Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond

The article contains information about the elaboration of the Draft Roadmap enhance health sector engagement in the

Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond. The role, main functions and responsibilities of the Ministry of Health is discussed in the context of assuring chemical safety and International Chemicals Management.

Keywords: health sector, Strategic Approach, International Chemicals Management

Резюме

Роль сектора здравоохранения Республики Молдова в достижении цели 2020 в рамках Стратегического подхода к международному регулированию химических веществ и за ее пределами

Статья содержит информацию о разработке проекта Дорожной карты в достижении цели 2020 года в рамках Стратегического подхода к международному регулированию химических веществ и за ее пределами. Роль, основные функции и ответственность Министерства Здравоохранения обсуждены в контексте обеспечения химической безопасности населения и международного регулирования химических веществ.

Ключевые слова: здравоохранение, стратегический подход, международное регулирование химических веществ

Introducere

Abordarea Strategică a Managementului Internațional al Substanțelor Chimice (SAICM) a fost adoptată la Conferința internațională privind managementul substanțelor chimice (CIMC), desfășurată în Dubai, Emiratele Arabe Unite, la 4-6 februarie 2006, și include Declarația de la Dubai privind Managementul Internațional al Substanțelor Chimice, Strategia Politicii Globale și Planul Global de Acțiuni. În cadrul acestei conferințe au fost examinate probleme privind producerea, transportarea, păstrarea, utilizarea și distribuirea substanțelor chimice pe plan mondial.

SAICM este un instrument internațional, care are drept scop realizarea – până în anul 2020 – a unui management al chimicalelor ce ar asigura condiții de inofensivitate pentru sănătatea și securitatea vieții, inclusiv a omului [1].

În activitatea sa, SAICM include aspecte ecologice, economice, sociale și profesionale, legate de siguranța chimică în raport cu sănătatea publică, participarea la acțiunile regionale, naționale și internaționale, selectarea coordonatorilor responsabili de SAICM din rândurile specialiștilor din sectorul sănătății.

Materiale și metode

A fost utilizată metoda de analiză a documentelor, concomitent s-a efectuat o consultare electronică

a Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) privind colectarea informațiilor pentru elaborarea proiectului Foi de parcurs pe segmentul de sănătate.

Rezultate și discuții

Una dintre prioritățile SAICM sunt acțiunile de control al substanțelor chimice, care necesită a fi întreprinse în timpul realizării Abordării strategice la nivelele regional și național. Obiectivele sectorului sănătății includ:

- colectarea datelor științifice privind riscurile asociate cu substanțele chimice, estimarea și monitoringul acestora;
- informarea publicului;
- prevenirea situațiilor de urgență, cauzate de folosirea incorectă a substanțelor chimice;
- acordarea ajutorului medical victimelor;
- diseminarea cunoștințelor și participarea la dezbaterile internaționale.

Obiectivele menționate au fost abordate și în cadrul sesiunii a II-a a Conferinței internaționale privind controlul substanțelor chimice, care s-a desfășurat în perioada 11-15 mai 2009 la Geneva, la care a fost adoptată Rezoluția privind problemele de sănătate în contextul managementului durabil al substanțelor chimice. Respectarea obligațiilor vizate va conduce inevitabil la consolidarea sistemului de sănătate publică.

În anul 2016, grupul interministerial compus din reprezentanți ai Ministerului Sănătății și Centrului Național de Sănătate Publică (CNSP) au participat la elaborarea Profilului Național în vederea realizării rezoluției adoptate la Conferința de la Geneva privind managementul substanțelor chimice și în scopul implementării Abordării strategice privind gestionarea durabilă a substanțelor chimice.

Ministerului Sănătății și CNSP le revine un rol semnificativ în soluționarea problemei siguranței chimice, care include protecția sănătății și prevenirea / minimizarea riscurilor asociate managementului substanțelor chimice. Responsabilitatea de bază a Ministerului Sănătății constă în elaborarea politicilor și strategiilor de sănătate în contextul implementării politicilor guvernamentale de promovare și asigurare a sănătății populației; planificarea strategică, analiza, monitorizarea și evaluarea politicilor elaborate; examinarea multilaterală a impactului lor social etc. (Hotărârea Guvernului nr. 326 din 21 martie 2007).

În conformitate cu prevederile legislației naționale și ale actelor normative, atribuțiile CNSP sub aspectul managementului inofensiv al substanțelor chimice sunt:

- elaborarea recomandărilor pentru eliminarea sau diminuarea factorilor ce influențează negativ sănătatea populației;
- argumentarea criteriilor de inofensivitate a substanțelor chimice pentru sănătatea populației și a angajaților;
- efectuarea supravegherii sanitaro-epidemiologice a formării, transportării, neutralizării, utilizării, înhumării și distrugerii deșeurilor;
- evaluarea pericolului substanțelor chimice, pesticidelor și deșeurilor pentru sănătatea populației;
- coordonarea, sub aspectul respectării cerințelor sanitaro-epidemiologice, a documentației de proiect pentru construcția sau reconstrucția obiectelor generatoare de substanțe periculoase, deșeuri etc.;
- înregistrarea îmbolnăvirilor și intoxicațiilor, inclusiv a celor profesionale;
- controlul concentrației de substanțe chimice în mediul ambiant, produsele alimentare, apa potabilă, la întreprinderi;
- argumentarea și reglementarea normativelor igienice privind substanțele chimice în obiectele de mediu și mediu industrial, cerințelor privind păstrarea, utilizarea substanțelor chimice;
- realizarea politicii de asigurare a inofensivității aplicării substanțelor chimice, preparatelor fitosanitare, a materiei prime, materialelor și proceselor tehnologice pentru sănătatea populației;
- aprobarea utilizării substanțelor chimice și a pesticidelor pe teritoriul republicii.

Ținând cont de timpul limitat care a rămas pentru realizarea progreselor în direcția obiectivului 2020, necesitatea activității practice și cooperării tehnice în sectorul sănătății, Adunarea a 69-a Mondială a Sănătății (mai, 2016) a adoptat o rezoluție privind rolul sectorului de sănătate pentru atingerea obiectivului 2020 al Abordării Strategice a Managementului Internațional al Substanțelor Chimice. Rezoluția dispune prezentarea unei Foi de parcurs a țării și prezentarea acesteia la Adunarea a 70-a Mondială a Sănătății din anul 2017.

Documentul va include măsuri specifice pentru sporirea implicării sectorului sănătății în realizarea obiectivului 2020 și obiectivelor relevante din Agenda 2030.

Foia de parcurs trebuie să fie elaborată prin consultarea cu părțile interesate. În Centrul European pentru Mediu și Sănătate al Biroului Regional OMS a avut loc o întrunire cu tematica: *Politici și programe chimice privind protecția sănătății și mediu pentru o dezvoltare durabilă* (Bonn, iulie 2016). Printre problemele examinate în cadrul ședinței a fost și elaborarea foii de parcurs pentru obiectivul 2020 și obiectivele relevante Agendei 2030. La ședința Biroului Regional OMS a participat directorul general al CNSP, doctor în medicină, conferențiar universitar Iurie Pînzaru, care a prezentat situația din Republica Moldova.

În septembrie 2016, Centrul Național de Sănătate Publică a participat la consultarea on-line cu Secretariatul Organizației Mondiale a Sănătății cu privire la elaborarea proiectului Foi de parcurs privind sporirea angajamentului sectorului de sănătate în Abordarea Strategică a Gestionării Internaționale a Substanțelor Chimice către obiectivul 2020 și mai departe. În proiectul documentului se vor lua în considerare propunerile statelor-membre ale OMS și acesta va fi elaborat și consultat cu Biroul OMS din Bonn, apoi va fi prezentat la sesiunea a 140-a a Comitetului executiv OMS din luna ianuarie 2017. În tabelul ce urmează sunt prezentate obiectivele sectorului sănătății în contextul Abordării Strategice a Gestionării Internaționale a Substanțelor Chimice către obiectivul 2020.

Proiectul Foi de parcurs pentru sporirea angajamentului sectorului de sănătate în cadrul Abordării Strategice a Gestionării Internaționale a Substanțelor Chimice către obiectivul 2020

<i>Reducerea riscului</i>	<i>Cunoștință și evidență</i>	<i>Capacitate instituțională</i>	<i>Conducere și coordonare</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Strategii de protecție a sănătății • Lucrătorii sănătoși din sectorul de sănătate • Creșterea conștientizării 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea riscurilor, biomonitoring și supraveghere • Măsurarea progreselor • Distribuție și colaborare 	<ul style="list-style-type: none"> • Politica națională și cadre de reglementare • Regulamentele internaționale de sănătate • Formare și educație 	<ul style="list-style-type: none"> • Sănătate în toate politicile • Implicarea sectorului de sănătate și soordonare • Implicarea altor sectoare și părți interesate
Rezultatul de la activitatea axată pe <i>Reducerea riscului:</i>	Rezultatul de la activitatea axată pe <i>Cunoștință și evidență:</i>	Rezultatul de la activitatea axată pe <i>Capacitate instituțională:</i>	Rezultatul de la activitatea axată pe <i>Conducere și coordonare:</i>

<p>Reducerea riscului pentru sănătate de la expunerea la produse chimice pe tot parcursul ciclului lor de viață prin intensificarea activităților de protejare a sănătății de către sectorul sănătății la nivelele național, regional și internațional, precum și un interes mai mare, sensibilizarea sectorului sănătății și a comunității în general.</p>	<p>Implicare sporită a sectorului sănătății în eforturile de cooperare, pentru a acoperi lacunele actuale în cunoștințele și metodologiile de evaluare a riscurilor, biomonitoring, supraveghere, estimând povara bolii, precum și de măsurare a progreselor. Aceasta include o mai mare participare la rețele și dezvoltarea unor noi mecanisme de cooperare, pentru a facilita schimbul de cunoștințe și colaborarea în cadrul sectorului sănătății cu privire la aspectele tehnice specifice.</p>	<p>Sporirea potențialului și a capacității de adaptare a sistemelor de sănătate, în scopul abordării aspectelor inofensivității chimice.</p>	<p>Creșterea gradului de conștientizare și de angajare a sectorului sănătății în activitățile de gestionare a substanțelor chimice la nivelele național, regional și internațional, inclusiv prin colaborarea cu alte sectoare, ceea ce duce la creșterea profilului și priorității pentru gestionarea inofensivă globală a substanțelor chimice pe parcursul ciclului lor de viață.</p>
---	--	--	--

Astfel, activitățile axate pe "Reducerea riscului, Cunoștință și evidență, Capacitate instituțională, Conducere și coordonare" sunt măsuri specifice pentru implicarea sectorului de sănătate în realizarea obiectivului 2020 al SAICM la nivel național.

Concluzii

Implicarea sectorului sănătății al Republicii Moldova în cadrul SAICM reprezintă un factor-cheie pentru punerea în aplicare efectivă a gestionării durabile a substanțelor chimice și pentru reducerea la minim a riscului și a impactului negativ asupra sănătății al substanțelor chimice pe parcursul ciclului lor de viață.

Bibliografie

1. *Strategic Approach to International Chemicals Management*. SAICM texts and Resolutions of the International conference on Chemicals Management, Geneva, 2007, p. 215.
2. *Strategy for strengthening the engagement of the health sector in the implementation of the Strategic Approach*.

http://www.who.int/ipcs/capacity_building/chemicals_management/saicm_iccm3_en.pdf

3. *The role of the health sector in the Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond*. The Sixty-ninth World Health Assembly. http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA69/A69_ACONF6-en.pdf
4. *2030 Agenda for Sustainable Development*. http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E
5. Resolution WHA69.4: *The role of the health sector in the Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond*. <http://www.who.int/ipcs/publications/wha/en/>
6. *The role of the health sector in the Strategic Approach to International Chemicals Management towards the 2020 goal and beyond*: Consultation with Member States. http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/315927/66wd06e_Add.2_Chemicals_160631.pdf ua=1
7. *Priorities of the health sector towards achievement of the 2020 goal of sound chemicals management*. Results of WHO consultation. http://www.who.int/ipcs/consultation_health_sector_priorities.pdf

METODE DE ALTERNATIVĂ DE TESTARE A TOXICITĂȚII

Elena JARDAN, Raisa SÎRCU, Iurie PÎNZARU,
Centrul Național de Sănătate Publică
al Ministerului Sănătății al Republicii Moldova

Summary

Alternative methods for toxicity testing

Were studied the alternative methods for toxicity testing of chemicals and mixtures. Replacement, reduction and refinement of animal testing alternatives are considered scientific principles "3R" required in order to protect animals used for experimental purposes. Implementation in vitro research is reflected in the activities of regulatory authorities.

Keywords: *alternative methods, toxicity, chemicals, in vitro*

Резюме

Альтернативные методы тестирования токсичности

Были изучены альтернативные методы тестирования токсичности веществ / химических смесей. Замена, восстановление и совершенствование являются научными принципами в целях защиты животных, используемых для экспериментальных целей. Внедрение исследований in vitro отражается в деятельности регулирующих органов.

Ключевые слова: *альтернативные методы, токсичность, химические вещества, in vitro*